

Odgoj i obrazovanje za vrijednosti u predškolskoj ustanovi

Žaja, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:791861>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-29**



Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)



Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

IVANA ŽAJA

**ODGOJ I OBRAZOVANJE ZA VRIJEDNOSTI U
PREDŠKOLSKOJ USTANOVI**

Završni rad

Pula, prosinac 2015.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

IVANA ŽAJA

**ODGOJ I OBRAZOVANJE ZA VRIJEDNOSTI U
PREDŠKOLSKOJ USTANOVI**

Završni rad

JMBAG: 0303039995, izvanredna studentica

Studijski smjer: Predškolski odgoj

Predmet: Opća pedagogija

Mentorica: prof. dr. sc. Nevenka Tatković

Komentorica: doc. dr. sc. Marina Diković

Pula, prosinac 2015.

SADRŽAJ

| | |
|---|----|
| 1. UVOD | 1 |
| 2. ODGOJ I OBRAZOVANJE U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI..... | 2 |
| 2.1. Struktura odgojno-obrazovnog rada..... | 3 |
| 2.2. Kompetencije odgojitelja u predškolskoj ustanovi | 4 |
| 3. PREDŠKOLSKI KURIKULUM | 5 |
| 4. ODGOJ I OBRAZOVANJE ZA LJUDSKA PRAVA..... | 8 |
| 5. ODGOJ I OBRAZOVANJE ZA VRIJEDNOSTI..... | 12 |
| 5.1. Pregled godišnjih programa u predškolskim ustanovama | 13 |
| 6. METODIČKI DIO | 23 |
| 6.1. Metodička priprema 1. | 23 |
| 6.2. Metodička priprema 2. | 29 |
| 6.3. Metodička priprema 3. | 34 |
| 7. ZAKLJUČAK | 40 |
| 8. SAŽETAK..... | 41 |
| SUMMARY | 42 |
| 9. LITERATURA..... | 43 |

1. UVOD

Glavna zadaća odgoja i obrazovanja je usmjeravanje djece na prave vrijednosti života, da poštuju druge, tj. promiču jednakost među svim ljudima, da poštuju roditelje, prijatelje, učitelje te da svoje intelektualne sposobnosti nadopunjuju cijeloga života. Već u predškolskoj dobi djeca usvajaju vrijednosti, ključne kompetencije iz područja ljudskih prava te vještine stvaranja kulture u kojoj se ljudska prava razumiju, poštuju i primjenjuju.

U suvremenom svijetu djeca se susreću s nizom socijalnih isključivanja zbog vjerskih, etničkih i nacionalnih razlika. Upravo zbog toga, vrlo je važno da djeca već u predškolskoj dobi nauče poštovati različitosti, usvajati osjećaj sigurnosti, osjećaj razumijevanja, prijateljstva i solidarnosti, a prije svega poštovati svoju osobnost. Poučavanje djece o ljudskim pravima je vrlo složen i odgovoran posao jer u procesu poučavanja ne postoje čvrsta pravila te svako dijete to usvaja na svoj način.

Svakodnevne životne situacije pomažu djetetu zadovoljiti svoje osnovne biološke, socijalne, intelektualne potrebe u zajednici. U predškolskoj ustanovi djecu se potiče na razvijanje stavova, samostalnosti te socijalno prihvatljivog ponašanja i vrijednosti.

2. ODGOJ I OBRAZOVANJE U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI

Dijete se u predškolskoj ustanovi intenzivno razvija i formira u društveno biće. Razvija i usavršava motoriku i govor, usvaja logičko mišljenje, higijenske i organizacijske navike, navike socijalnog ponašanja te iskustvo i znanje o životu i okolini. U predškolskoj dobi obitelj ima veliku ulogu u odgoju djeteta, ali ne može potpuno udovoljiti svim potrebama dječje prirode te je dobro da dijete bude zbrinuto u predškolskoj ustanovi. Iako je dijete vezano za obitelj, svojim unutrašnjim osobinama razvoja traži društvo svojih vršnjaka i sudjelovanje u igri. Važnost pedagoški organiziranog predškolskog obrazovanja je velika, stoga pogreške u odgoju djece u predškolskoj ustanovi utječu na daljnje obrazovanje i kasnije se teško ispravljaju (Rudež, 1975).

U suvremenim predškolskim ustanovama postavljaju se novi ciljevi, sadržaji i metode rada. Najvažnija zadaća suvremenog odgoja i obrazovanja je odgajati i obrazovati djecu otvorene prema svojoj okolini, vršnjacima, odgojiteljima, učiteljima. Odgoj i obrazovanje su potrebni svakom djetetu za potpuni razvoj, jačaju poštovanje ljudskih prava i sloboda, potiču na razumijevanje, prijateljstvo između ljudi neovisno o njihovoj religiji, nacionalnosti itd. (Diković, 2009).

Ozračje u dječjem vrtiću čine odnosi između djece, djece i odgojitelja, djece i drugog osoblja u ustanovi, između osoblja i roditelja. Poželjno ozračje je ono u kojem dijete osjeća sigurnost, dobrodošlicu, toplinu, zadovoljstvo, susretljivost, razumijevanje, prijateljstvo i solidarnost, u kojem se poštuje djetetova osobnost, u kojem se dijete osjeća slobodnim iznijeti svoje mišljenje, stavove, brige, strahove, u kojem može zadovoljiti radoznalost i imati izbor u skladu sa svojim željama i potrebama, u kojem se poštuju i njeguju različitosti i u kojem se problemi rješavaju na prikladan način, uz odsutnost tjelesne kazne, agresivnosti i nasilja (Miljak i Vujčić, 2000).

Zadaci odgojno-obrazovnog rada u predškolskim ustanovama su:

- 1) osiguranje uvjeta i podrške za tjelesni rast i razvoj
 - razvoj tjelesnih sposobnosti
 - formiranje osnovnih zdravstveno-higijenskih navika
 - promoviranje zdravog načina života
 - očuvanje okoliša

2) razvoj intelektualnih i drugih sposobnosti:

- razvijanje kulturnih navika
- razvijanje svijesti o državnoj i nacionalnoj pripadnosti
- upoznavanje kulturno-religijske tradicije i kulture, njegovanje tolerancije i uvažavanje različitosti
- poštovanje prava djeteta te ljudskih i građanskih prava i sloboda
- razvijanje svijesti o jednakosti i ravnopravnosti spolova
- usvajanje elementarnih znanja o životu i radu ljudi
- razvijanje i jačanje sposobnosti izražavanja govorom, pokretom, likovnim i glazbenim izrazom u igri i drugim aktivnostima
- razumijevanje razvoja i usvajanje osnovnih socijalnih i moralnih vrijednosti, zadovoljenje dječjih potreba za igrom i zajedničkim životom te pozitivan utjecaj na djetetov emocionalni i socijalni razvoj
- razvijanje i njegovanje prijateljstva među djecom (Rudež, 1975).

2.1. Struktura odgojno-obrazovnog rada

Struktura odgojno-obrazovnog rada u predškolskoj ustanovi zasniva se na aktivnostima djeteta koje moraju biti prilagođene dječjim mogućnostima. Dijete predškolskog uzrasta razvija se onoliko koliko je aktivno.

Aktivnosti djece trebaju objediniti različita područja njihova učenja kako bi doprinijeli razvoju njihovih različitih kompetencija. Odgojitelji imaju mogućnost kroz niz raznih aktivnosti djeci omogućiti usvajanje novih znanja, da ih povezuju i znaju koristiti. U svakoj od aktivnosti djeci se omogućuje istraživanje, otkrivanje i razumijevanje. Dijete najbolje uči u okruženju u kojemu se osjeća sigurno. Ako je odgojno-obrazovni proces kvalitetno oblikovan, djeca će imati priliku razvijati i koristiti višestruke inteligencije, a to se najbolje ostvaruje ako se djecu potiče na kritičko razmišljanje.

Djeca već od rane dobi postavljaju niz pitanja kojima žele saznati ono što ne znaju, zbog toga je jako važno osigurati im odgovore na njihova pitanja već u samom početku obrazovanja. Pitanja se odnose na područje prirodoslovlja koje uključuje: istraživačka iskustva djeteta, znanje o životu, fizikalna iskustva, kemijska znanja, znanja o zemlji i svemiru, znanja tehnologije (Slunjski, 2012).

2.2. Kompetencije odgojitelja u predškolskoj ustanovi

Riječ kompetencija dolazi od latinskoga glagola *competere* što znači „ići prema nečemu“, „težiti prema nečemu“ (npr. razvoju djetetovih sposobnosti). U hrvatskom rječniku riječ „kompetencija“ definirana je kao priznata stručnost, sposobnost kojom neko raspolaze. Poglija (2006, u Tatković i Močinić, 2012) smatra da u mnogim područjima pristup znanju i umijeću ostaje na razini izjave, a ne dođe do praktične realizacije. Znači, ljudske kompetencije posjeduju visok stupanj neodređenosti i teško ih je pretvoriti u planove djelovanja. Bežen (2008, u Tatković i Močinić, 2012) navodi pojam kompetencije kao zamjenu za pojmove znanja, sposobnosti i vještina. On smatra da kompetencija ne podrazumijeva integraciju znanja i umijeća, već osposobljenost za obavljanje zadataka. Palekčić (2009, u Tatković i Močinić, 2012) kompetenciju navodi kao sposobnost ili valjanost za postignuće koju treba razlikovati od izvedbe, te smatra da kompetencija ne dovodi nužno do dobrog izvođenja (Tatković i Močinić, 2012).

„Potrebno je prepoznati vlastite potrebe i razlikovati ih od potreba djeteta, a od djeteta doznati (od svakog djeteta ponaosob) njegove potrebe kao i načine na koje ono može zadovoljavati svoje potrebe“ (Slunjski, 2003: 7). Svaki odgojitelj na djecu ne djeluje samo riječima, već svojim cjelokupnim ponašanjem i svojom ličnosti. Važan preduvjet u stvaranju uvjeta za uspješan razvoj je da odgojitelj poznaje svako dijete, tj. da poznaje njegove individualne sposobnosti i razvojne potrebe.

Kvalitetan odnos odgojitelj – dijete utječe na razvoj i jačanje pozitivne slike djeteta o sebi, razvoj samopoštovanja i samopouzdanja, a pozitivno utječe i na kvalitetu odnosa djece međusobno. Odgojitelj u radu s djecom izražava svoju pedagošku, didaktičku i metodičku stručnu naobrazbu te svoja znanja iz područja opće, razvojne i pedagoške psihologije. Pokazuje i svoje ljudske kvalitete i sposobnosti: poštovanje dječjih prava, kreativnost, ljubav prema djeci i odgojiteljskom zvanju i slično.

Odgojitelj drži pod kontrolom djetetove aktivnosti, otkriva što je pozitivno u njima, daje mu na znanje da ga podržava, a kada je potrebno, usmjerava ga i pomaže mu u svladavanju zapreka. Takvim odnosom prema djeci i odgojno-obrazovnoj djelatnosti odgojitelj stvara pozitivnu sliku o sebi te osigurava svoje mjesto u djetetovu sjećanju na njega kao na suradnika i prijatelja koji ga je poticao na aktivnosti i omogućio mu ugodne dane provedene u vrtiću (Slunjski, 2003).

3. PREDŠKOLSKI KURIKULUM

Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014), kurikulum je dokument kojim se planira, realizira i provjerava proces rada. Nacionalni okvirni kurikulum je dokument koji donosi smjernice i načine unapređivanja odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj radi osiguranja što kvalitetnijega školskog sustava, a temelji se na učenikovim kompetencijama. Kurikulum predškole namijenjen je odgojno-obrazovnom radu s djecom koja nisu obuhvaćena u nijednom obliku redovnog programa vrtića, a u godini su prije polaska u školu. Godina prije polaska u školu je obvezna godina predškolskog odgoja i obrazovanja za svu djecu u Republici Hrvatskoj. Kurikulum predškole provode odgojitelji. Planiranje sadržaja kurikuluma predškole temelji se na promatranju i slušanju djece, dogovaranju s djecom, a interesi djece i njihove individualne i razvojne mogućnosti su najvažniji kriterij.

Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014) potiče se razvoj osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje, koje je obrazovna politika RH prihvatila iz Europske unije:

1. Komunikacija na materinskom jeziku
2. Komunikacija na stranim jezicima
3. Matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju
4. Digitalna kompetencija
5. Učiti kako učiti
6. Socijalna i građanska kompetencija
7. Inicijativnost i poduzetnost
8. Kultura svijesti i izražavanja¹.

„Kurikulum je teorijska koncepcija koja se u praksi zajednički gradi, tj. konstruira i sukonstruira na temelju zajedničkog učenja, istraživanja i participacije svih sudionika odgojnog procesa“ (Slunjski, 2011: 67). Svaki kurikulum je jedinstvena koncepcija koju svaka predškolska ustanova izrađuje na svoj način.

¹ Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje:
<http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=13571> (pristupljeno 28. 8. 2015.)

Kvaliteta kurikuluma u vrtiću ovisi o kvaliteti prostorno-materijalnog i socijalnog okruženja. Svaki vrtić treba raditi na upoznavanju i unapređivanju vlastite kulture. Kultura utječe na način razmišljanja, osjećaje, organizaciju, te oblikuje procese učenja odgajatelja i djece. Kurikulum vrtića treba obuhvaćati sva područja djetetova razvoja u jednoj cjelini (Slunjski, 2011).

Kurikulum se može odrediti na tradicionalan ili na suvremen način. Kod tradicionalnog određivanja kurikuluma, strukturna organizacija je vrlo stroga, odgojitelj unaprijed planira određene teme za svu djecu u skupini, a sadržaje bira prema općim kriterijima. U suvremenom određivanju kurikuluma organizacija je fleksibilna, a cilj je uvažavanje različitosti interesa i sposobnosti djece. Odgojitelj bira sadržaje promatrajući djecu.

Prema integriranom predškolskom kurikulumu, kurikulum vrtića može biti:

- Integrirani
 - djeci se osiguravaju različiti izbori i samostalnost u aktivnostima, simulira se okruženje u kojemu djeca istražuju i logičkim zaključcima dolaze do novih znanja
- Razvojni
 - djeci se osigurava ono što mogu učiti, a ne ono što bi trebali činiti, tj. u prvi plan se stavlja kvaliteta djetetova iskustva i dinamičan pristup učenju te nije moguće planirati znatno unaprijed
- Humanistički
 - djeci se osigurava iskustvo preuzimanja odgovornosti i upotreba odgovornog ponašanja, a u okruženju vrtića dominiraju sloboda, odgovornost, tolerancija, poštenje i pravda
- Konstruktivistički i sukonstruktivistički
 - djeci se omogućuje promišljanje i kreiranje novih znanja, a ne memoriranje i ponavljanje, no takav kurikulum se realizira samo u pedagoški primjerenom okruženju.²

² Integrirani predškolski kurikulum: <https://www.scribd.com/doc/129901695/Integrirani-Pred%C5%A1kolski-Kurikulum> (pristupljeno 28. 8. 2015.)

„Nacionalni okvirni kurikulum pretpostavlja stvaranje uvjeta za cjeloviti razvoj djeteta u ustanovama predškolskoga odgoja i obrazovanja, poštujući pritom razvojne i druge čimbenike (osobne potrebe, obitelj, zajednica, vrijednosti, prava i sl.)“³

Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2010) struktura predškolskoga kurikuluma podijeljena je na tri velika područja:

- ja (slika o sebi)
- ja i drugi (obitelj, druga djeca, uža društvena zajednica, vrtić i lokalna zajednica)
- svijet oko mene (prirodno i šire društveno okruženje, kulturna baština, održivi razvoj)

Prema uvjetima, sadržajima i aktivnostima ostvaruju se ciljevi kojima se potiče djetetov tjelesni, intelektualni, psihofizički, emocionalni, moralni i duhovni razvoj. Djelovanje svih izravnih i neizravnih sudionika u odgoju i obrazovanju zahtijeva njihovo međusobno razumijevanje i suradnju. Oni postavljaju ciljeve odgoja i obrazovanja prema potrebama i razvojnim mogućnostima djeteta, kako bi djeca što više i kvalitetnije napredovala.⁴

³ Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obavezno i srednjoškolsko obrazovanje: <https://www.scribd.com/doc/36867230/Nacionalni-okvirni-kurikulum> (pristupljeno 4. 10. 2015.): 28

⁴ Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obavezno i srednjoškolsko obrazovanje: <https://www.scribd.com/doc/36867230/Nacionalni-okvirni-kurikulum> (pristupljeno 4. 10. 2015.)

4. ODGOJ I OBRAZOVANJE ZA LJUDSKA PRAVA

Sustav predškolskog odgoja u Republici Hrvatskoj je prva razina odgojno-obrazovnog sustava, a provodi se za djecu od šest mjeseci života, pa sve do polaska u školu. Predškolsko razdoblje je najosjetljivije razdoblje za razvoj osobnosti djeteta. Odgoj za ljudska prava u predškolskoj dobi usmjeren je na područje socijalnog i emocionalnog razvoja djeteta. Dijete uči živjeti u zajednici promatrajući druge i uključujući se u interakcije. Djeca koja ne uživaju svoja prava tijekom ranog djetinjstva teško se razvijaju u osobe koje će prihvaćati prava drugih ljudi. Djeca predškolske dobi vrijednosti usvajaju putem raznih radionica i projekata koje za njih priređuju njihovi odgojitelji (Maleš i sur., 2003).

Prema autorici Pucek (2003, u Babić i Irović, 2003), bitne zadaće odgoja i obrazovanja za ljudska prava su jačanje pozitivnih osobina pojedinca, razvoj vještina, stavova i sustava vrijednosti potrebnih za život, razvijanje svijesti o pripadnosti zajednici. Ostvarenje bitnih zadaća iz Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava moguće je kroz cjelokupno ozračje u dječjem vrtiću, svakodneve životne situacije i planski stvorene situacije.

Djeca promatraju ponašanja odraslih i sami stvaraju sliku što je dobro, a što loše, prema tome nije dovoljno da odrasli samo riječima poučavaju djecu, već to trebaju činiti i svojim djelima. Važna zadaća odgojitelja je upoznati roditelje sa svim pravima djeteta, kako bi i roditelji u suradnji s odgojiteljima što kvalitetnije odradili uloge u djetetovu životu (Babić i Irović, 2003).

Pod pojmom „prava djece“ podrazumijevamo skup moralnih i pravnih načela kojima se utvrđuju i štite prava i slobode svakog djeteta. Bez obzira na djetetovu rasnu, spolnu, etničku, nacionalnu, vjersku, jezičnu i socijalnu pripadnost, određuju se temeljne pretpostavke njegovog opstanka i razvoja. Prvi međunarodni dokument o pravima djece bila je Ženevska deklaracija o pravima djeteta usvojena 1924. godine. Prava djece su bila uvrštena u Opću deklaraciju o ljudskim pravima po osnivanju Ujedinjenih naroda, ali se nakon toga izrađivao poseban dokument kako bi se djeci pružila posebna društvena i pravna zaštita na svim razinama. Nastao je dokument Deklaracija o pravima djeteta, u kojem se djeci pristupilo kao objektima društvene zaštite i skrbi, a usvojen je 1959. godine. Tek nakon tri desetljeća donesena je Konvencija o pravima djeteta, u kojoj je dijete nositelj prava, a ne objekt zaštite (Spajić-Vrkaš i sur., 2004).

Konvencija je jedinstvena jer osigurava građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava djece, primjenjuje se na svu djecu, u svim situacijama. Konvenciju od ljudskim pravima možemo podijeliti u tri velike skupine prava u kojoj su obuhvaćene različite kategorije prava:

- 1) Prava koja se odnose na očuvanje života
 - pravo na život, na odgovarajući životni standard, na prehranu, na smještaj, na zdravstvenu pomoć
- 2) Prava koja se odnose na razvoj
 - pravo na obrazovanje, na igru, na slobodno vrijeme, na kulturne aktivnosti, pravo na informacije, na slobodu misli i izražavanja
- 3) Prava koja se odnose na skrb i zaštitu
 - prava na zaštitu od zloupotrebe, zapostavljanja i izrabljivanja, na zabranu dječjeg rada, zaštitu od droga, alkohola, duhana, na zaštitu djece izbjeglica, djece u oružanim sukobima, djece u zatvoru.⁵

Nacionalni okvirni kurikulum (NOK) (2010) dao je poticaj za razvoj odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo i ljudska prava. NOK je definirao ključne odgojno-obrazovne vrijednosti i načela. Ključne vrijednosti su znanje, solidarnost, identitet i odgovornost, a načela su jednakost obrazovnih mogućnosti za sve, poštovanje ljudskih prava i prava djece, poštovanje kulturnih razlika. Ciljevi poštovanja ovih vrijednosti i načela su aktivan i produktivan građanski život (Mićanović, 2013).

Ciljevi odgoja i obrazovanja za ljudska prava ostvaruju se stjecanjem znanja o ljudskim pravima, razvojem sposobnosti i vještina za promicanje i zaštitu ljudskih prava, prihvaćanjem ponašanja koje omogućuje život u ljudskim pravima (Spajić-Vrkaš i sur., 2001).

⁵ Konvencija o pravima djeteta:
http://www.unicef.hr/upload/file/300/150215/FILENAME/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta.pdf
(pristupljeno 11. 8. 2015.)

Prema Spajić-Vrkaš, Kukoč i Bašić (2001, u Diković, 2009), odgoj i obrazovanje za ljudska prava dijelimo na:

- građanski odgoj i obrazovanje
- interkulturalni/multikulturalni odgoj i obrazovanje
- odgoj i obrazovanje za mir
- globalni odgoj i obrazovanje
- odgoj i obrazovanje za održivi razvoj.

Građanski odgoj i obrazovanje mladima omogućuje usvajanje vrijednosti, stavova i znanja, vještina i sposobnosti kako ta znanja iskoristiti u svakodnevnim situacijama, potiče ih na aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokraciji, te poštovanje ljudskih prava, jednakosti i pravde. Cilj građanskog odgoja i obrazovanja je pripremiti mlade da postanu informirani, aktivni i odgovorni građani te da pridonose razvoju demokracije i građanskog društva. Isto tako potrebno je izraditi programe koji će biti usmjereni na jačanje demokratske kulture prava i odgovornosti te kulture nenasilnog ponašanja (Diković, 2009).

Multikulturalnost je postojanje više kultura na istom prostoru. Interkulturalni odgoj i obrazovanje označava dinamične i interaktivne veze među kulturama koje se međusobno poznaju i uvažavaju. Takav odgoj mlade potiče na mogućnost uspoređivanja ideja, mišljenja i poticanja na razmišljanje o međusobnim razlikama⁶. Vrlo je važno da mladi usvajaju temeljne pojmove s područja kulture i razumiju obilježja i svoje kulture i bliskih kultura te da razumiju posljedice diskriminacije kulturno drugačije okoline (Diković, 2009).

Cilj odgoja i obrazovanja za mir je da mladi usvoje temeljne životne kompetencije, kojima će dugoročno doprinijeti društvu. Temeljni sadržaji obrazovanja za mir su nenasilna komunikacija, nenasilno djelovanje, usvajanje vrijednosti zaštite ljudskih prava, poticanje suradnje i izražavanje vlastitog identiteta.⁷ Rezultati odgoja i obrazovanja za mir su usvajanje znanja o naravi, uzroku i ulozi sukoba, utjecaj na promjenu ponašanja djeteta vezanog za prihvaćanje odgovornosti i promicanja nenasilja (Diković, 2009).

⁶http://www.academia.edu/3818881/Interkulturalno_obrazovanje_kao_imperativ_za_razvoj_interkulturalnih_kompetencija_i_interkulturalne_osjetljivosti (pristupljeno 4. 10. 2015.)

⁷<http://www.cms.hr/hr/gradanski-odgoj-i-mirovno-obrazovanje/obrazovanje-za-mir> (pristupljeno 4. 10. 2015.)

Globalni odgoj i obrazovanje podrazumijeva razumijevanje glavnih pojmova i načela globalne povezanosti u svijetu razlika, razvoj sposobnosti i vještina potrebnih za rješavanje problema. Takvim obrazovanjem kod djeteta se stvara svijest o povezanosti svijeta i jača njegova sposobnost za izazove globalizacije (Diković, 2009).

Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj zahtijeva novi način razmišljanja temeljen na vrijednostima demokratskog društva. Informirani i educirani građani mogu odgovorno odlučivati o pitanjima održivog razvoja u svojoj zajednici. Cilj odgoja za održivi razvoj je razvijanje osjećaja globalne povezanosti i odgovornosti za sudbinu planeta (Diković, 2009).

Odgojitelji i učitelji moraju biti kompetentni jer imaju odgovornu ulogu u provođenju odgoja i obrazovanja za ljudska prava. Prije svega moraju i oni sami biti odgovorni i poštovati ljudska prava, no moraju ostvariti i suradnju s roditeljima.

Odgoj i obrazovanje za ljudska prava potiče građane na demokraciju, društvenu odgovornost, toleranciju, poštovanje kulturnih različitosti. Građani moraju naučiti biti slobodni, samostalni, kritički razmišljati te moraju biti svjesni svojih prava i odgovornosti.

5. ODGOJ I OBRAZOVANJE ZA VRIJEDNOSTI

Svaki pojedinac ima potrebu za vlastitom srećom, za slobodom i pravdom. Djecu u predškolskim ustanovama pripremamo za društvo u kojem se ljudska prava poštuju, iako znamo da će se oni tijekom života pronaći u raznim situacijama gdje vlada nepravda, ali upravo usađivanjem pravih vrijednosti, od malih nogu ih učimo razlikovati dobro od lošeg.

Moralne vrijednosti koje bi djeca trebala usvojiti već u predškolskoj dobi su poštovanje, odgovornost, poslušnost, ljubaznost, iskrenost, poniznost. Kada govorimo o poštovanju, djecu prije svega moramo naučiti da poštuju sami sebe i da prepoznaju kada nečije ponašanje nije u redu. Kada djeca počnu poštovati svoju najbližu okolinu, naučit će poštovati svako biće. Odgovornost je još jedna od bitnih moralnih vrijednosti, a djeca je najbolje usvajaju tako da im se zadaju neki zadaci i obaveze koje će biti prilagođene djetetovoj dobi. Poslušnost je znak poštovanja autoriteta. Prvi autoritet u djetetovu životu predstavljaju roditelji, a s vremenom se pojavljuju i drugi autoriteti (npr. učitelji). Ljubaznost i lijepo ponašanje su vrline prema kojima se može prepoznati karakter djeteta. Djecu treba naučiti da pozdrave poznanike, zatim kako da se upoznaju s drugima, kako da izraze zahvalnost itd. Vrlo je bitno da djeci damo do znanja da nam uvijek mogu sve reći i da zbog istine neće biti kažnjeni niti ćemo se na njih ljutiti, jer ih upravo na takav način možemo naučiti još jednu od moralnih vrijednosti, a to je iskrenost. Poniznost je jedna od moralnih vrijednosti koja će dijete naučiti da sve radi dostojanstveno, tj. da će znati priznati svoje greške i tražiti oprost za svoje postupke.⁸

Važne osobnosti djeteta za razvoj obrazovnih vrijednosti su znatiželjan i aktivan odnos prema okolini, složeni oblici opažanja, imaginacija, razvoj govora i osnovnih oblika komunikacije, razvoj društvenosti i samokontrole te osjećaj za različite oblike izražavanja. Dijete predškolske dobi raznovrsni sadržaj usvaja kroz pjevanje, sviranje, crtanje, slikanje, građenje i konstruiranje, govorno i scensko izražavanje, promatranje i istraživanje. Igra u predškolskoj dobi ima veliku razvojnu vrijednost. Djeca kroz igru istražuju, eksperimentiraju s različitim materijalima, istraživačkim postupcima, zamišljaju i kombiniraju ono što su doživjeli i na taj način razvijaju različite intelektualne mogućnosti.⁹

⁸ Moralne vrijednosti koje djeca trebaju usvojiti u obiteljskom domu (2014).

<http://www.klinfo.hr/roditelji-3/roditelji/moralne-vrijednosti-koje-djeca-trebaju-usvojiti-u-obicajskom-domu/> (pristupljeno 6. 7. 2015.)

⁹ Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete RH 7-8/91:

http://www.academia.edu/5742040/Programsko_usmjerenje_odgoja_i_obrazovanja_pred%C5%A1kolske_djece (pristupljeno 9. 7. 2015.)

U odgoju i obrazovanju ističe se važnost moralnih vrijednosti utemeljenih na prosudbi dobrog i lošeg, ispravnog i neispravnog, poželjnog i nepoželjnog ponašanja prema drugim ljudima i sebi samome. Svako društvo teži određenim vrijednostima i svaka država stvara dugoročne planove i programe temeljeći ih na vrijednostima (Vican, 2006).

Prema Hooperu, poučavanje za vrijednosti može se provoditi na dva načina, tj. kroz dva pristupa: izravni i neizravni. Izravni pristup se odnosi na otvoreno i izravno poučavanje temeljnih moralnih vrijednosti ili vrijednosti koja se smatraju zajedničkim svim ljudima, a uglavnom se odnosi na razvoj karaktera. Neizravni pristup se odnosi na razvoj kritičnog i kreativnog razmišljanja, rješavanje problema i zaključivanje kako bi djeca sama naučila što je moralno i ispravno (Rakić i Vukušić, 2008).

Prema autoru Poliću (1997, u Vican, 2006), pod vrijednostima podrazumijevamo ljudske težnje, htijenja, želje da se postigne svrha ljudskog djelovanja. „Vrijednosti se ostvaruju u određenom društveno-kulturnom kontekstu, u međusobnoj komunikaciji onih koji prebivaju zajedno čineći skladan sustav zajedničkih ciljeva, što će potpomoći zajedničko življenje u društvu i široj zajednici“ (Vican, 2006: 10)

Vrijednosti predstavljaju temelj društvenog ponašanja, a ciljeve slijede članovi jednog društva. Vrijednost predstavlja ponašanje koje je društveno prihvaćeno, tj. odgovara određenim zahtjevima neke društvene grupe. Svaka od vrijednosti predstavlja opća načela ponašanja, djelovanja i življenja (Piršl i Vican, 2004).

Istraživanja (Diković i Letina, 2012) ukazuju na važnost odgoja i obrazovanja za vrijednosti među studentskom populacijom. Rezultati istraživanja pokazuju da su studenti svjesni važnosti navedenog područja uključujući afektivne vrijednosti u odgoju i obrazovanju kao i to da shvaćaju važnost promicanja afektivnih vrijednosti među djecom te provođenja istraživanja iz ovog područja.

5.1. Pregled godišnjih programa u predškolskim ustanovama

Primjeri iz različitih dječjih vrtića ukazuju na razlike u pisanju godišnjih planova. Razlike između godišnjih planova vidljive su već u sadržajima. Neki od godišnjih planova su detaljno razrađeni, sadrže čak i datume nekih događanja bitnih za vrtić, dok su u nekim godišnjim planovima događanja u vrtiću samo nabrojana.

Analizirali smo ove godišnje programe kako bismo pokazali da svaki vrtić ima različiti način pisanja godišnjih programa te iz toga možemo vidjeti na koji način

funkcionira neki vrtić. Aktivnosti koje se provode uspoređivane su s elementima odgoja i obrazovanja za vrijednosti.

Opis godišnjih planova i programa dječjih vrtića:

1. Dječji vrtić „Ciciban“ – Bjelovar i Dječji vrtić „Bambi“ – Vrbovsko

U uvodu svaki godišnji plan i program sadrži podatke o vrtiću a to su: naziv vrtića, osnivač, sjedište, OIB, područni objekti, telefon, faks, e-mail, web-stranica, ime ravnatelja vrtića, broj djece u vrtiću i broj odgojnih grupa.

1) Ustrojstvo rada

Dječje vrtiće „Ciciban“ i „Bambi“ izdvajaju bitne zadaće, strategije, nositelji, praćenje i vrednovanje, početak rada i završetak rada, radno vrijeme vrtića, i opisuju satni program njege odgoja i obrazovanja, zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb djece predškolske dobi, program igraonice i program ranog učenja stranog jezika. Zatim je u tablici prikazan raspored svih zaposlenika u vrtiću, raspored odgojiteljica po odgojno-obrazovnim skupinama, tjedna satnica odgojitelja, tjedna satnica ravnatelja, tjedna satnica pedagoga, broj odgojno-obrazovnih skupina upisane djece. U godišnjem programu Dječjeg vrtića „Bambi“ prikazan je broj djece upisanih u predškolu.

2) Materijalni uvjeti rada

Dječji vrtić „Bambi“ opisuje investicijsko održavanje objekata i sitnog inventara. U planu je nabava didaktike i potrošnog materijala za sve odgojne skupine, a za odgojitelje stručna literatura, likovni i tehnički materijal. Financirat će se iz proračuna, Ministarstva znanosti i obrazovanja i sporta, od roditelja, sponzora. Za razliku od Dječjeg vrtića „Bambi“, Dječji vrtić „Ciciban“ isključivo opisuje kako su mu potrebna sredstva i materijali za rad u svim odgojnim skupinama uključujući didaktičke igre, društvene igre i slikovnice.

3) Njega i skrb za dječji tjelesni rast i zdravlje

Cilj je pravilna prehrana, higijena, čistoća prostorije u kojoj djeca borave, radnih stolova, redovit zdravstveni pregled i svakodnevna tjelovježba.

4) Odgojno-obrazovni rad

Dječji vrtić „Bambi“ opisuje kako odgojitelj treba pripremati aktivnosti za rad u vrtiću i kako treba pisati programe za vrtić, a to su: tjedni, tromjesečni planovi, valorizacija rada. Odgojitelj mora imati imenik skupine, fotodokumentaciju i videozapise.

Cilj Dječjeg vrtića „Ciciban“ je očuvanje tjelesnog zdravlja, poticanje cjelovitog razvoja svih djetetovih funkcija, sposobnosti i mogućnosti, aktivan i stvaralački odnos prema okolini, razvoj govora, razvoj društvenosti i suosjećajnosti.

Razlika između ova dva vrtića je u tome što Dječji vrtić „Ciciban“ ima u programu darovitu djecu i djecu s teškoćama u razvoju. Odgojitelji moraju imati na raspolaganju literaturu, moraju promatrati djetetove osobnosti i poticati dijete, dijete se mora osjećati sigurno, voljeno i zaštićeno. Odgojitelj mora poticati dijete na kreativno razmišljanje i rješavanje problema i mora utjecati na razvoj misaonih vještina i samostalnosti.

Kada su u pitanju djeca s poteškoćama u razvoju, odgojitelj mora procijeniti i djetetovu poteškoću, mora imati dostupnu literaturu, provoditi edukacijsko-rehabilitacijski rad s djecom, pratiti ponašanje djeteta i adaptaciju, stimulirati senzomotoriku, stimulirati govor te provoditi vježbe.

Odgojno-obrazovni rad sadrži i globalno planiranje za svaki mjesec. U ova dva navedena vrtića planiranje se jako razlikuje. Dječji vrtić „Ciciban“ u rujnu opisuje prilagodbu za novoupisanu djecu te održavanje Olimpijskog dana (10. rujna), obilježavanje početka jeseni (23. rujna), obilježavanje Dana hrvatske policije i Dana grada Bjelovara, dok Dječji vrtić „Bambi“ za rujnu ima samo Vrtić moja nova obitelj i Stigla je jesen.

U listopadu Dječji vrtić „Ciciban“ opisuje obilježavanje Dana glazbe i obilježavanje Međunarodnog dana starijih osoba (1. listopada), Svjetski dan učitelja (5. listopada), obilježavanje Dječjeg tjedna (7. – 10. listopada), obilježavanje Dana zahvalnosti za plodove zemlje i Dana kruha (12. listopada), Svjetski dan hrane (16. listopada), obilježavanje Dana jabuka (20. listopada), Svjetski dan štednje (31. listopada), dok Dječji vrtić „Bambi“ opisuje Bundevidjadu, Dane kruha i Svjetski dan vegetarijanstva.

Dječji vrtić „Ciciban“ u studenom obilježava Mjesec hrvatske knjige (15. listopada – 15. studenog), obilježava Sveopći dječji dan UNICEF (20. studenog), obilježava Svjetski

humanitarni dan (23. studenog), dok Dječji vrtić „Bambi“ obilježava blagdan Svih svetih i Zapalimo svijeću. U prosincu Dječji vrtić „Ciciban“ obilježava Sv. Nikolu (6. prosinca), Sv. Luciju (13. prosinca). Djeca će se pripremati i izrađivati čestitke, paliti adventske svijeće, izrađivati ukrase i ukrašavati jelke. Izrađivat će se jaslalice i provoditi radionice za roditelje, djecu i odgojitelje. Odgojitelji moraju voditi računa o djeci koja se ne odgajaju u vjeri. Dječji vrtić „Bambi“ će u studenom obilježiti Svetog Nikolu. Djeca će raditi poklone, ukrašavat će šibe. Slavit će Božić i Novu godinu, izrađivati poklone za djecu i izvesti priredbu.

Dječji vrtić „Ciciban“ u siječnju će obilježiti Svjetski dan smijeha (10. siječnja), dok Dječji vrtić „Bambi“ obilježava igru na snijegu.

U veljači Dječji vrtić „Ciciban“ obilježava Svjetski dan bolesnika (11. veljače), dok Dječji vrtić „Bambi“ obilježava maskenbal. Dječji vrtić „Ciciban“ u ožujku će obilježiti Svjetski dan vode (22. ožujka) i održat će se uskršnja radionica dijete – roditelj – odgojitelj, dok će Dječji vrtić „Bambi“ obilježiti dolazak proljeća, Svjetski dan šuma i Svjetski dan voda.

U travnju Dječji vrtić „Ciciban“ obilježava Svjetski dan zdravlja (7. travnja), Uskrs (20 travnja), Dan planeta Zemlje (22. travnja), Međunarodni dan plesa (29. travnja), dok Dječji vrtić „Bambi“ obilježava Dan planeta Zemlje i Svjetski dan zdravlja.

U svibnju Dječji vrtić „Ciciban“ obilježava Dan Sunca (3. svibnja), Dan hrvatskih vatrogasaca (4. svibnja), Majčin dan (11. svibnja), Međunarodni dan obitelji (15. svibnja) te će obilježiti manifestaciju Proljeće u Cicibanu, dok Dječji vrtić „Bambi“ obilježava Majčin dan, Dan obitelji. U lipnju, Dječji vrtić „Ciciban“ obilježava cvjetno korzo i organizirano ljetovanje dok Dječji vrtić „Bambi“ organizira završnu svečanost i izlet po dogovoru.

5) Stručno usavršavanje djelatnika

Dječji vrtić „Ciciban“ i „Bambi“ planiraju tijekom godine poboljšati kvalitetu rada cijelog vrtića i razvijati introspekciju i konstruktivnu kritiku vlastitog rada i rada cijelog tima u svrhu poboljšanja odgojno-obrazovnog rada. Odgojitelji će se stručno usavršavati i obrađivati stručnu literaturu iz predškolskog odgoja i psihologije. Odgojitelji će svakog

mjeseca imati sastanke, razmatrat će aktualne te dogovarati aktivnosti i provoditi stručno usavršavanje. Dječji vrtić „Bambi“ opisuje kako će odgojitelji morati prezentirati teme na odgojiteljskim vijećima, a to su: kreativno izražavanje djeteta u dobi od 5 godina, uzrok agresivnosti u skupini, kako voditi dijete kroz televizijski svijet, je li darovitost mogući izvor problema, „Možeš i drugačije“. Razlika je u tome što Dječji vrtić „Ciciban“ sadrži više tema, a to su: diskusije o pozitivnim iskustvima iz prakse, komunikacijska umijeća odgojitelja, adaptacija djece na život u vrtiću, odgoj za ljudska prava i prava djeteta, partnerstvo roditelja i odgojitelja u odgoju i razvoju djece, potrebe djeteta i organizacija života u dječjem vrtiću, promatranje i praćenje dječjeg razvoja u svakodnevnim aktivnostima kao temelj daljnjeg planiranja aktivnosti, način bilježenja razvoja i napredovanja svakog djeteta, razvojno primjerena praksa u jaslicama, praćenje stručne literature.

6) Suradnja s roditeljima

Dječji vrtić „Ciciban“ opisuje bitne zadaće u suradnji s roditeljima a to su: pružiti potporu i pobuditi povjerenje kod roditelja u ustanovi, obogaćivanje kvalitete komunikacije na relaciji vrtić – obitelj, obogaćivanje informacija i učiniti ih sadržajnijim, privlačnijim i poticajnijim, poticanje roditelja da sudjeluju u aktivnostima u vrtiću. Dječji vrtić „Bambi“ opisuje da će roditelji imati inicijalni intervju prilikom upisa u vrtić, zatim će se održavati roditeljski sastanci radi upoznavanja programa s roditeljima kroz razne aktivnosti djece i roditelja, zajednička druženja, djeca će posjetiti roditelje na radnim mjestima, a bitne zadaće su partnerska suradnja i komunikacija u vrtiću.

7) Suradnja s vanjskim i unutarnjim čimbenicima

Dječji vrtić „Ciciban“ će surađivati s drugim dječjim vrtićima na području Bjelovara, zatim u osnovnim školama na području grada, izraditi fotoalbum u vrtiću, surađivati s Narodnom knjižnicom, medicinskom školom, policijskom upravom, Uredom za društvene djelatnosti, županijskom Odjelom za javne djelatnosti, Zavodom za javno zdravstvo, Nacionalnim centrom za vanjsko vrednovanje i obrazovanje, Agencijom za odgoj i obrazovanje, Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta. Dječji vrtić „Bambi“ surađuje s društvenim čimbenicima koji ostvaruju zadaće planirane programima rada vrtića.

8) Upravljanje radom i poslovanje vrtića

Upravno vijeće vrtića „Ciciban“ ima pet članova. Ravnateljica vrtića obavlja svoje poslove prema Zakonu, Aktu o osnivanju i Statutu vrtića. Upravno vijeće ima redovite sjednice. Članovi se redovito sastaju, timski planiraju i surađuju bez velikih teškoća. Dječji vrtić „Bambi“ je imenovao članove upravnog vijeća, a upravno vijeće se sastaje po potrebi kako bi rješavali aktualne teme.

9) Godišnji plan i program rada ravnatelja

Dječji vrtić „Ciciban“ u ovom planu opisuje što će se raditi tijekom cijele godine. Godišnji plan ravnatelja sadržava ustrojstvo rada, materijalne uvjete, njegu i skrb za tjelesni rast i zdravlje djece, odgojno-obrazovni rad, permamentno usavršavanje, suradnju s roditeljima, suradnju s vanjskim ustanovama, rad organa upravljanja, razvojnu djelatnost, posebne programe. Dječji vrtić „Bambi“ realizira unapređenje struke i jačanje kompetencija svakog odgojitelja, vodit će program predškole tri puta tjedno, radit će na izradi financijskog plana, prisustovat će stručnim skupovima za ravnatelje u Ministarstvu znanosti, surađivat će s Udrugom ravnatelja vrtića. Dječji vrtić „Bambi“ ima točno definiran plan rada vrtića koji sadržava organizaciju cjelokupnog vrtićkog sustava, izradu godišnjeg plana i programa vrtića, pomoć u izradi tromjesečnih, tjednih i dnevnih planova, pripreme sjednice upravnog vijeća, organizaciju izleta i svečanosti, praćenje rada odgojitelja, oraganiziranje roditeljskih sastanaka, osmišljavanje sportskih igara, organizaciju predavanja vanjskog stručnog suradnika, izradu plana i korištenja godišnjeg odmora, sudjelovanje na stručnim skupovima, planiranje i provođenje predškole, izradu godišnjeg izvješća i individualno stručno usavršavanje. Dječji vrtić „Ciciban“ opisuje godišnji plan i program pedagoga, logopeda i zdravstvenog voditelja dok godišnji plan i program Dječjeg vrtića „Bambi“ ne sadržava te podatke.

10) Moje mišljenje

Smatram da je za Dječji vrtić „Ciciban“ puno bolje napisan godišnji plan i da sadrži sve potrebne informacije i podatke, jer ima točno definirane datume u obilježavanju blagdana i svečanosti u odgojno-obrazovnom radu dok Dječji vrtić „Bambi“ nema definirane datume. Dječji vrtić „Ciciban“ ima predškolu, program djece s posebnim potrebama, program za darovitu djecu, te su ti programi detaljno realizirani. Naglašava da odgojitelji moraju prepoznati takvu djecu i također ima plan rada za ravnatelja, pedagoga, logopeda, zdravstvenog voditelja. Dječji vrtić „Bambi“ nema nikakvih informacija. Kod Dječjeg vrtića „Bambi“ sviđa mi se što imaju organizirane izlete. Oba programa imaju

zajednički cilj: unapređenje vrtića, svih zaposlenika i prikupljanje raznih materijala za rad uključujući i didaktičke igre, ali ipak po mom mišljenju puno je kvalitetniji godišnji program vrtića „Ciciban“.

Opis godišnjih planova i programa dječjih vrtića:

1. Dječji vrtić „Olga Ban“ – Pazin i Dječji vrtić „Jabuka“ – Zagreb

1) Ustrojstvo rada

Ustrojstvo sadrži podatke o broju i rasporedu djece po vrtićima i skupinama, za pedagošku godinu. Dječji vrtić „Jabuka“ ima poseban Montessori program u 3 odgojne skupine, zatim kraći program engleskog i njemačkog jezika i kraći program za okoliš. Program sadržava podatke o broju i rasporedu djelatnika vrtića te prikazuje u tablicama naziv odgojne skupine, radno vrijeme, početak rada, završetak rada, broj radnih dana i ime i prezime djelatnika. Svi zaposlenici imaju točan raspored te određeno vrijeme uz tjednu radnu obavezu prema pravilniku o radu 40 sati tjedno. Dječji vrtić „Jabuka“ opisuje jasno određene ciljeve, a to je da se unaprijedi kvaliteta stručnog rada s djecom te svih zaposlenih u odgojno-obrazovnom procesu. Sadržava zadaće tijekom cijele godine u kojima su nositelji odgojitelji, stručni suradnici, voditelji, računovodstvo, stručni tim i ravnatelj. Dječji vrtić „Olga Ban“ nema jasno definirane ciljeve i zadaće.

2) Materijalni uvjeti rada

U vrtiću „Olga Ban“ jedan dio financijskih sredstava ovisi o uplatama roditelja. Roditelji moraju podmiriti troškove za svoje dijete i time podmiruju materijalne troškove ustanove, troškove tekućeg održavanja objekata, postrojenja i opreme. Financiranje vrtića ovisi o količini financijskih sredstava doznačenih iz proračunskih izvora, čime se podmiruju plaće i druga primanja djelatnika. Dječji vrtić „Jabuka“ ima jasan cilj, a to je stvaranje optimalnih prostornih i materijalnih uvjeta za življenje djece i odraslih, kontinuiranim unapređivanjem sigurnosnih uvjeta.

3) Njega i skrb za tjelesni rast djece i briga za njihovo zdravlje

Oba programa pokazuju kako im je prvenstveno važno zdravlje djece, pravilna prehrana, higijenski uvjeti. Djeca koja su alergična na neku vrstu hrane dobit će hranu koju smiju uzimati. Imaju zdravstvenu voditeljicu koja obavlja sistematski pregled sve djece vrtićkog uzrasta koji uključuje kontrolu vida i sluha, uvid u stanje lokomotornog aparata,

kontrolu zuba. Oba vrtića imaju redovitu provedbu tjelesnih aktivnosti i boravak na zraku. Djeca imaju točan raspored za doručak, ručak i užinu.

4) Odgojno-obrazovni rad

Dječji vrtić „Olga Ban“ navodi sljedeće zadaće poticanja govorno-jezične kompetencije djece kroz pričanje i slušanje priča i dramske tehnike, njegovanje tradicijskih vrijednosti i zavičajnog identiteta, unapređivanje kvalitetne suradnje s roditeljima, unapređivanje kvalitete rada sa školskim obveznicima, dok Dječji vrtić „Jabuka“ izdvaja bitne zadaće: razvijanje djetetova osjećaja sigurnosti, povjerenja, prihvaćenosti, stvaranje socioekonomske klime i poticajne materijalne sredine, poticanje djece na suosjećanje i razvijanje potreba nove djece u skupini, podržavanje vršnjačkog pomaganja novoupisanoj djeci, pravovremena i sveobuhvatna pripremljenost za prihvatanje nove djece, osjetljivost za djetetove potrebe, prepoznavanje i primjereno reagiranje na djetetove potrebe.

U odnosu na roditelje, navodi se stvaranje međusobnog povjerenja i sigurnosti kroz pružanje informacija, primjerenu komunikaciju i boravak roditelja u skupini, senzibiliziranje roditelja za važnost dobre suradnje s odgojiteljicama kako bi se olakšao period prilagodbe, uskladili odgojni postupci i unaprijedio djetetov razvoj.

Dječji vrtić „Olga Ban“ će tijekom cijele godine obilježavati blagdane, održavat će se svečanosti na nivou pojedinih skupina, više skupina i cijelih objekata i to u rujnu: Jesenska svečanost, listopadu: Dječji tjedan, Dani kruha – dani zahvalnosti za plodove zemlje, Dan pješačenja, Dan jabuka, Dan gljiva, Kestenijada. U studenome: Svi sveti, u prosincu: Sv. Nikola, Božić i Nova godina, u veljači: Valentinovo, Dani meda i maškara, u ožujku: Dan žena, Dan očeva, Proljetna svečanost, Svjetski dan voda, u travnju: Dan planeta Zemlje, Dječji tjedan poduzetništva, Uskrs, u svibnju: Majčin dan, Dječji olimpijski festival, u lipnju: Dan grada Pazina, Dan vrtića, završne svečanosti. Dječji vrtić „Jabuka“ nema razrađen plan obilježavanja bitnih datuma.

5) Skrb za djecu s posebnim potrebama

U dječjem vrtiću „Olga Ban“ u redovnom programu uključeno je dvanaestero djece s posebnim potrebama i teškoćama u razvoju, dok u dječjem vrtiću Jabuka nije indentificiran broj djece s posebnim potrebama. Dječji vrtić „Jabuka“ ima određeni cilj – timska identifikacija djece s posebnim potrebama zdravstvene, psihosocijalne, govorno-jezične

komunikacijske prirode. Sadržaj rada se bitno ne razlikuje za dijete, ali nam govori o tome da odgojitelj treba pratiti dijete u adaptaciji tijekom cijele godine, izrađivati individualne programe rada, procjenjivati napredovanje djeteta, provoditi procjenu spremnosti za školu, prepoznavati i pružati primjerenu stručnu pomoć djetetu s posebnim potrebama, cjelovito sagledavati dijete. Dječji vrtić „Olga Ban“ poziva roditelje da dođu na sastanke, dok Dječji vrtić „Jabuka“ poziva roditelje na suradnju na prepoznavanju posebnih potreba i individualiziranog pristupa djetetu. Upućuje roditelje na važnost pravovremene i dosljedne primjene terapijskih postupaka po preporuci stručnjaka.

6) Program predškole

Dječji vrtić „Olga Ban“ nema razrađen program predškole, dok je cilj Dječjeg vrtića „Jabuka“ osigurati okruženje u kojem će dijete u godini pred dolazak u školu maksimalno razviti svoje osobne potencijale, zadovoljiti aktualne interese i steći znanja, vještine i navike koje će mu omogućiti uspješnu prilagodbu na nove uvjete rasta i razvoja u osnovnoškolskoj sredini. Okruženje kao niz materijalnih i komunikacijskih čimbenika organizirat će se tako da potiču i reguliraju djetetov psihički razvoj te da utječu na formiranje njegove osobnosti i njegovih socijalnih stavova i vještina, kao i ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje.

7) Kulturna i javna djelatnost vrtića

Dječji vrtić „Jabuka“ ima jasan cilj nastaviti s otvaranjem vrtića prema unutra i prema van, osigurati svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa (djeci i odraslima) kvalitetna iskustva u interakciji s njihovim okruženjem. Zadaće: razviti osjećaj radosti i svečane atmosfere uz postupno aktivnije uključivanje djeteta u važna društvena događanja, podržavati i razvijati radoznalost djeteta za prirodne pojave, rad ljudi u neposrednoj okolini, razvijati sposobnost rješavanja problema, razviti pozitivne osjećaje i upoznati djecu s običajima i tradicijama. Također, dječji vrtić „Jabuka“ ima UN i EU preporuke Međunarodno desetljeće Voda za život i UN desetljeće za održivi razvoj (2005 – 2015) kroz projekte odgoja i obrazovanja za okoliš i održivi razvoj.

8) Stručno usavršavanje djelatnika

Stručno usavršavanje navodi samo Dječji vrtić „Jabuka“ kojemu je cilj kontinuirano profesionalno usavršavanje odgojiteljica i drugih stručnih djelatnika, usmjeravanje prema

razvoju istraživačkih i profesionalnih umijeća koji će rezultirati ne samo pomacima u znanju, nego i promjenama u uvjerenjima i djelovanju.

9) Suradnja s roditeljima

Dječji vrtić „Jabuka“ objašnjava bitne zadaće: da su roditelji uvijek dobrodošli, da roditeljima možemo pružiti dokumentaciju o različitim odgojno-obrazovnim aktivnostima, stvaranje uvjeta za kvalitetnu komunikaciju i interakciju. Roditelji mogu reći što očekuju od djeteta, što roditelj želi da dijete ostvari u vrtiću. Dječji vrtić „Olga Ban“ izdvaja bitne zadaće: da će odgojitelji s djecom do 3 godine biti podrška roditeljima kroz projekt „Rastimo zajedno“, te unapređivanje individualnih informacija s roditeljima kroz kvalitetnije pripreme odgojitelja za susret s roditeljima.

10) Moje mišljenje

Oba vrtićka programa imaju slične sadržaje. Velika razlika je u tome što Dječji vrtić „Olga Ban“ nema u sadržaju program predškole, kulturnu i javnu djelatnost vrtića, stručno usavršavanje djelatnika. Dječji vrtić „Jabuka“ opisuje cilj u programu predškole: kod djece razviti sigurnost, psihički razvoj, formiranje njegovih sposobnosti, socijalnih stavova i vještina te kompetencija za cjeloživotno učenje. U kulturnoj i javnoj djelatnosti, Dječji vrtić „Jabuka“ opisuje ciljeve i zadaće u kojima pokazuje da se dijete razvije u svakom području (radoznalost, osjećaj radosti i veselja, sposobnost rješavanja problema itd.). Sviđa mi se što Dječji vrtić „Jabuka“ ima u sadržaju stručno usavršavanje djelatnika jer vrtić nastoji da odgojitelji budu bolji u istraživanju i profesionalnom umijeću. U odgojno-obrazovnom radu Dječji vrtić „Jabuka“ nema razrađen plan obilježavanja bitnih datuma. „Olga Ban“ obilježava blagdane i svečanosti u svakome mjesecu. Smatram da svaki vrtić u godišnjem planu i programu mora imati razrađen plan obilježavanja važnih datuma.

6. METODIČKI DIO

6.1. Metodička priprema 1.

TEMA: Valentinovo

CILJ AKTIVNOSTI – poticanje osjećaja ljubavi kod djece, suradnja s djecom i roditeljima u svakodnevnom životu, razumjeti poruke ljubavi.

PSIHOFIZIČKE KARAKTERISTIKE DJECE:

Odgojna skupina „Zečići“ – srednja skupina djece. Broj djece u skupini: sedamnaest, od kojih je deset djevojčica i sedam dječaka.

Psihofizičke karakteristike djece: nema djece s posebnim potrebama.

ODGOJNO-OBRAZOVNI ZADACI

A. ODGOJNI ZADACI

- poticati suradnju, izražavati vlastiti identitet
- stvarati vedro raspoloženje u grupi
- razvijati pozitivne odnose prema drugima (ljubaznost, poslušnost, iskrenost)
- razvijati suradnju u igri
- razvijati samostalnost
- razvijati odgovornost, poštovanje
- izbjegavati sukobe

B. OBRAZOVNI ZADACI

- upoznavati djecu što znači Dan zaljubljenih – Valentinovo
- upoznavati djecu s novom pjesmom, usvajanje stihova
- poticati radoznalosti za poetske sadržaje

C. FUNKCIONALNI ZADACI

- razvijati verbalnu komunikaciju
- razvijati spretnost i snalažljivost u prostoru
- razvijati finu motoriku i koordinaciju pokreta
- razvijati kreativnost i maštu

- razvijati opažanje i zaključivanje

ZADACI U ODNOSU NA ZADOVOLJAVANJE DJETETOVIH POTREBA

A. TJELESNE POTREBE

- razvijati ispravno tjelesno držanje u svim oblicima (kretanje, držanje, stajanje, sjedenje)
- razvijati finu motoriku (držanje boja u ruci)
- razvijati snalažljivost

B. SOCIOEMOCIONALNE POTREBE

- razvijati lijepo ponašanje unutar grupe
- poštovati pravila igre
- razvijati međusobnu komunikaciju (druženje djece, timski rad)
- razvijati samopouzdanje, samostalnost, samovrednovanje
- iskazivati emocije
- poticati kod djece spontano izražavanje djetetova raspoloženja, osjećaja i iskustava

C. SPOZNAJNE POTREBE

- razvijati pamćenje i logičko zaključivanje
- razvijati percepciju (gledanje, slušanje, zapažanje)
- razvijati pažnju i koncentraciju
- razvijati razumijevanje pravila tijekom igre (didaktičke igre)

D. STVARALAČKE POTREBE

- razvijati govor (rječnik, jezik, izmišljanje novih riječi, stihova)
- razvijati kreativnost
- pronalaziti mogućnost korištenja didaktičkih materijala na nov i originalan način

E. KOMUNIKACIJSKE POTREBE

- razvijati rječnik i usvajati nove riječi i pojmove
- poticati neverbalnu komunikaciju (mimika, gesta, pokreti rukama i tijelom)
- poticati verbalnu komunikaciju kod djece da sama postavljaju pitanja i da dođu do novih spoznaja

AKTIVNOSTI KOJE SU PRETHODILE

- odgojitelj istražuje literaturu o Valentinovu
- razgovor s djecom o Valentinovu
- odgojitelj priprema didaktička sredstva (zajedno s djecom)

SREDSTVA I POTICAJI

1. LIKOVNI CENTAR

- drvene boje, kolaž, papir, škare
- crtanje drvenim bojama na papiru nakon odslušane pjesme Zaljubljeni dječak
- od kolaž-papira dijete mora izrezati pet srca

2. CENTAR POČETNIH MATEMATIČKIH POJMOVA

- didaktičko-natjecateljska igra sakupljanja srca
- igra pridruživanja brojeva – srca

3. CENTAR POČETNOG ČITANJA I PISANJA

- priča o Zaljubljenom zecu
- radni listovi na temu Valentinova

4. CENTAR STOLNIH I MANIPULATIVNIH AKTIVNOSTI

- igra memorije – Valentinovo
- didaktička igra srca – nastavi logički niz
- matematička igra – svaki igrač ima jednu čašicu u kojoj su kuglice u odgovarajućoj boji
- spajanje brojeva
- pridruži broj – srca: djeca traže sree s istim brojem kao i na kartici

5. CENTAR PEKARSKIH PROIZVODA

- tijesto, valjak za tijesto, slikomart set modlica u obliku srca
- djeca s odgojiteljem peku kolače u obliku srca

6. GLAZBENI CENTAR

- pjesma Zaljubljeni dječak

VRSTE DJELATNOSTI I AKTIVNOSTI

1. ŽIVOTNO-PRAKTIČNE I RADNE

- usvajanje novih pravila igre
- poticanje izbora novih sredstava za rad
- poticanje djece na pravilno korištenje igara
- poticanje samostalnosti
- pospremanje sredstava nakon igre
- izrada poklona za Valentinovo

2. RAZNOVRSNE IGRE

- igra memorije – Valentinovo
- didaktička igra – srca – nastavi logički niz
- didaktička natjecateljska igra sakupljanja srca
- matematička igra – svaki igrač ima jednu čašicu u kojoj su kuglice u istoj boji
- spajanje brojeva
- igra pridruživanja broja – srca: djeca traže srce s istim brojem kao i na kartici
- igra Pronađi uljeza

3. ISTRAŽIVAČKO-SPOZNAJNE AKTIVNOSTI

- priča – Zaljubljeni zeko
- didaktička igra srca –nastavi logički niz
- istraživanje načina izrade poklona ponuđenim materijalima

4. DRUŠTVENE I DRUŠTVENO-ZABAVNE IGRE

- igra memorije – Valentinovo
- didaktička natjecateljska igra – sakupi srca

ZAMIŠLJENI TIJEK AKTIVNOSTI

UVODNI DIO

Zamolim djecu da se okupe i da sjednu u polukrug. Pozdravljam ih i počinjemo razgovarati o Valentinovu. Pitam djecu što oni misle što je Valentinovo i što je ljubav. Nakon razgovora počinjem im pričati priču Zaljubljeni zeko. Postavljam im pitanja: „Tko

se zaljubio u priči?“ „Koje namirnice su se spominjale u priči?“ „Tko se zaljubio u zeca?“ Odlučila sam se za jednu asocijaciju koja simbolizira Valentinovo. Djeca trebaju izreći što više riječi koje ih asociraju na riječi npr. srce – ljubav, radost, sreća, veselje itd.

GLAVNI DIO

U centru početnog čitanja i pisanja, djeci će pročitati novu pjesmu – Zaljubljeni dječak. Nakon toga ćemo je zajedno pokušati otpjevati uz pomoć raznih pokreta.

Srce je izgubilo ritam
Pa kad ubrzano tuče,
Kad sam pored nje
Strašno mi je vruće.
Dlanovi mi se znoje,
Noge mi se tresu,
Ne mogu se sjetiti
Ni ime ni adresu.
Ali nije to ništa!
Bez panike, molim.
Zaljubio sam se, eto
I sad ludo volim.

Kad sam djeci cijelu pjesmu interpretirala, izgovaram dio po dio. Predlažem djeci da ponavljaju tekst pjesme sa mnom.

Ako im bude teško, ponavljat ćemo jedan dio pjesme više puta tako da sva djeca usvoje prvi dio. Kada djeca usvoje prvi dio, prelazimo na drugi dio pjesme i na isti način učimo ostale dijelove pjesme.

U likovnom centru djeca crtaju doživljaje iz odslušane pjesme – Zaljubljenog dječaka. Djeca će u likovnom centru od kolaž-papira rezati škarama pet srca.

U centru početnih matematičkih pojmova djeca će igrati natjecateljsku igru sakupljanja srca. To je igra u kojoj jedno dijete baca sva srca u zrak. Pobjeđuje dijete koje sakupi najviše srca. Sljedeća igra u istom centru je pridruživanje broja srcima. Djeca će imati na papiru napisan broj, npr. tri, i djeca će tom broju trebati pridružiti tri srca. Druga mogućnost je: Svaki igrač će imati čašicu u boji i moći će skupljati kuglice koje imaju istu boju kao i na čašici. Igra pridruživanja broja: djeca traže srce s istim brojem kao na kartici.

U centru početnog čitanja i pisanja djeca će slušati priču o zaljubljenom zecu. Ispunjavat će radne listove na temu Valentinova.

U centru stolnih i manipulativnih aktivnosti djeca mogu odabrati igru memorija na temu Valentinova, zatim didaktičku igru srca gdje će nastaviti logički niz.

U centru pekarskih proizvoda djeca će s odgojiteljima peći kolače u obliku srca. Odgojitelj će djeci dati mogućnosti da sama biraju centar koji ih najviše zanima.

ZAVRŠNI DIO

U završnom dijelu djecu ću pitati: „Što smo mi to danas radili?“, „Što vam je bilo najzanimljivije?“, „Je li vam se svidjela pjesma?“, „O čemu smo sve pjevali?“, „Kako ste se osjećali tijekom pjevanja i plesanja?“, „Što ste danas naučili?“.

Na kraju razgovora i svih provedenih aktivnosti, djeca će krenuti na zajedničko pospremanje centara i igara. Cilj je potaknuti urednost kod djece. Nakon pospremanja, sakupljaju se dobiveni radovi i stavljaju na pano.

6.2. Metodička priprema 2.

TEMA: Moji prijatelji

CILJ: poticanje osjećaja prijateljstva i poštovanje prema drugoj djeci.

PSIHOFIZIČKE KARAKTERISTIKE – skupina „Leptirići“ – srednja dobna skupina.

Broj djece u skupini: osamnaest, od toga devet djevojčica i devet dječaka.

Psihofizičke karakteristike djece – nema djece s posebnim potrebama.

ODGOJNO-OBRAZOVNI ZADACI

A. ODGOJNI ZADACI

- potaknuti ih na razvoj prijateljstva i lijepog ponašanja
- razvijati želju za uključivanjem u aktivnosti
- stvarati vedro raspoloženje u grupi
- razvijati osjećaj za lijepo, poticati osjećajnost
- razvijati društvene odnose
- razvijati pozitivne odnose prema drugima
- razvijati samostalnost i kreativnost kod djece

B. OBRAZOVNI ZADACI

- naučiti što je prijateljstvo
- naučiti kako se lijepo ponašati
- usvojiti pojmove kao što su poštovanje, odgovornost, poslušnost, ljubaznost, iskrenost, poniznost

C. FUNKCIONALNI ZADACI

- utjecati na razvoj mišljenja
- razvijati verbalnu komunikaciju
- jačati vještinu jezičnog izražavanja
- razvijati opažanje i zaključivanje

ZADACI U ODNOSU NA ZADOVOLJAVANJE DJETETOVIH POTREBA

A. TJELESNE POTREBE

- razvijati koordinaciju pokreta cijeloga tijela
- svakodnevni boravak na zraku

B. SOCIOEMOCIONALNE POTREBE

- razvijati osjećaj pripadnosti zajednici
- razvijati pozitivnu sliku o sebi
- poticati samostalnost
- učiti nenasilnom rješavanju sukoba

C. SPOZNAJNE POTREBE

- razvijati pamćenje i logičko zaključivanje
- razvijati percepciju (gledanja, slušanja, zapažanja)
- stvarati nove pojmove i uočavati vezu i odnos među predmetima i pojavama

D. STVARALAČKE POTREBE

- podržavati spontano jezično stvaralaštvo, spontani izraz djetetova doživljaja, raspoloženja, osjećaja i iskustava
- modeliranje svoga prijatelja od plastelina

E. KOMUNIKACIJSKE POTREBE

- poticati djecu da potrebe, želje i osjećaje izraze govorom
- razvoj rječnika i usvajanje novih riječi i pojmova

AKTIVNOSTI KOJE SU PRETHODILE

- odgojitelj istražuje relevantnu literaturu
- odgojitelj svakodnevno razgovara s djecom o prijateljstvu

SREDSTVA I POTICAJI

1) LIKOVNI CENTAR

- u likovnom centru djeca flomasterima za crtanje crtaju svog najboljeg prijatelja i prijateljicu (potrebna sredstva za crtanje prijatelja su flomasteri i papiri)

2) CENTAR POČETNOG ČITANJA I PISANJA

- priča – Prijatelji zauvijek
- radni listovi na temu moj prijatelj

3) CENTAR STOLNIH I MANIPULATIVNIH AKTIVNOSTI

- igra memorija: Moj prijatelj
- Pogodi tko sam – društvena igra
- Čovječe, ne ljuti se – društvena igra

4) CENTAR GRAĐENJA

- sredstva su: lego kocke, drvene kocke za slaganje
- u tom centru djeca mogu graditi kuće, aute, nebodere itd.

5) CENTAR LUTAKA

- sredstva su lutke, kolica, odjeća za lutke, deka, krevetić za lutke
- djeca se mogu igrati s lutkama npr. voditi ih u šetnju, hraniti, uspavljivati.

VRSTE DJELATNOSTI I AKTIVNOSTI

1. ŽIVOTNO-PRAKTIČNE I RADNE

- usvajanje novih pravila igre
- poticanje samostalnosti
- poticanje pravilnoga korištenja igara
- pospremanje sredstava nakon igre

2. RAZNOVRSNE IGRE

- igra: Šaramo i prstićima stvaramo
- matematička igra zbrajanja i oduzimanja sa slikama

3. ISTRAŽIVAČKO-SPOZNAJNE AKTIVNOSTI

- Priča Prijatelji zauvijek
- didaktička igra: na vagone od vlaka stavljamo slike na kojima su djeca nacrtala svoje najbolje prijatelje (sredstva su vagoni, slike, ljepilo)

4. DRUŠTVENO-ZABAVNE IGRE

- igra memorija: Moj prijatelj
- Ja i ti... novi prijatelj (društvena aktivnost)
- Pogodi tko sam – društvena igra
- Čovječe, ne ljuti se – društvena igra

ZAMIŠLJENI TIJEK AKTIVNOSTI

UVODNI DIO

U uvodnom dijelu aktivnosti svi ćemo sjesti u krug. Pozdravljam djecu i počinjemo razgovor na temu: Moj prijatelj. Djecu ću pitati: „Tko vam je najbolji prijatelj i zašto?“. Nakon razgovora djeci ću ispričati priču „Prijatelji zauvijek“ Helme Heine. Zatim ćemo razgovarati o priči i postaviti djeci nekoliko pitanja: „Koga budi svako jutro Pjetlić i tko mu pomaže?“, „Što ih je otjeralo na kopno?“, „Što su si vjerno obećali Pjetlić, Mišić i Praščić?“, „Gdje je Pjetlić zaspao na kraju dana?“. Kada djeca odgovore na postavljena pitanja, pokazati ću im sve centre koji su pripremljeni za današnju temu.

GLAVNI DIO

U glavnom dijelu djeci će biti na raspolaganju centri: likovni, početnog čitanja i pisanja, stolnih i manipulativnih aktivnosti, građevni centar, centar lutaka.

U **likovnom centru** će moći crtati svoje doživljaje iz pročitane priče, ili crtati flomasterima svog najboljeg prijatelja ili prijateljicu.

U **centru početnog čitanja i pisanja** djeca će slušati priču Prijatelji zauvijek, a nakon priče, djeca će dobiti radne listove na temu Moj prijatelj.

U **centru stolnih i manipulativnih aktivnosti** djeci ću ponuditi igru memorija Moj prijatelj, društvenu igru Pogodi tko sam i Čovječe, ne ljuti se.

U **centru građenja** djeca će moći graditi kuće, nebodere pomoću lego kockica i drvenim kockicama s prijateljima iz skupine.

Djeca mogu samostalno osmišljavati i istraživati moguće igre lutkama na temu prijateljstva, u centru koji je opremljen različitim didaktičkim sredstvima. Djeca će imati mogućnost sama birati centar koji ih najviše zanima.

ZAVRŠNI DIO

Na kraju planiram izlazak i boravak na zraku te razgovor o današnjim dojmovima. Nakon razgovora s djecom idemo u šetnju. Potičem ih na prijateljstvo, druženje i igre.

6.3. Metodička priprema 3.

TEMA: Zaštita okoliša

CILJ: usmjeriti djecu na odgovorno ponašanje prema prirodi i razvijati vještine očuvanja okoliša.

PSIHOFIZIČKE KARAKTERISTIKE: skupina „Bubamara“ – mješovita skupina djece.

Broj djece u skupini: petnaest, od toga osam djevojčica i sedam dječaka.

Psihofizičke karakteristike djece – nema djece s posebnim potrebama.

ODGOJNO-OBRAZOVNI ZADACI

A. ODGOJNI ZADACI

- poticati suradnju, izražavanje vlastitih identiteta/osobnosti
- razvijati pozitivnih odnosa prema drugima (ljubaznost, poslušnost, iskrenost)

B. OBRAZOVNI ZADACI

- učiti djecu da se otpad odlaže u kontejner
- djeca uče pojmove o zaštiti prirode
- učiti djecu da aktivno sudjeluju u očuvanju okoliša (npr. da se određeni otpad baca u određeni kontejner)

C. FUNKCIONALNI ZADACI

- razvijati smisao za red, urednost, upornost i ustrajnost u radu
- razvijati vještinu preciznost i snalaženje u prostoru

ZADACI U ODNOSU NA ZADOVOLJAVANJE DJETETOVIH POTREBA

a. TJELESNE POTREBE

- razvijati tjelesno držanje u svim oblicima (kretanje, držanje, stajanje, sjedenje)
- razvijati vještinu snalaženja u prostoru

b. SOCIOEMOCIONALNE DJETETOVE POTREBE:

- razvijati lijepo ponašanje unutar grupe
- razvijati osjećaj sigurnosti i pripadnosti skupini
- razvijati iskazivanje vlastitih emocija
- poštovanje pravila
- poticati na poštovanje i suradnju
- razvijati pozitivnu sliku o sebi
- razvijati osjećaj za ljepotom čiste prirode

c. SPOZNAJNE POTREBE

- stjecati spoznaje o načinima zaštite okoliša
- razvijati govor i pamćenje
- razvijati kritičko mišljenje
- poticanje na samostalno rješavanje problema
- razvijati pažnju i koncentraciju
- razvijati spoznaje očuvanja čistog - nečistog

d. STVARALAČKE POTREBE

- razvijati verbalno izražavanje – izmišljanje stihova na riječ „lijepo“
- poticanje mašte i kreativnosti o načinima ukrašavanja okoline

e. KOMUNIKACIJSKE POTREBE

- poticati pravilan govor i izgovor riječi od najranije dobi, korištenje novih pojmova: kontenjer, ekologija, otpad
- poticati neverbalnu komunikaciju (mimika, gesta, pokreti rukama i tijelom)
- poticati djecu da sama postavljaju pitanja i dođu do novih spoznaja o okolišu
- poticati verbalnu komunikaciju djece o načinima očuvanja okoliša
- poticati na obogaćivanje rječnika o ekološkoj čistoći okoline

AKTIVNOSTI KOJE SU PRETHODILE

- odgojitelj istražuje relevantnu literaturu
- odgojitelj razgovara s djecom o čistoći prirode i očuvanju okoliša, radi prikupljanja podataka o njihovoj informiranosti

SREDSTVA I POTICAJI

1) LIKOVNI CENTAR

- sredstva su tempere, kante, papiri, kistovi, kartoni
- izrađivanje tri kante za smeće i temperama ih obojati u određenu boju (crvena, žuta i zelena)
- slikanje cvijeća

2) CENTAR POČETNIH MATEMATIČKIH POJMOVA

- radni listovi na temu zaštite okoliša

3) CENTAR POČETNOG ČITANJA I PISANJA

- Proljetna ekopriča
- radni listovi o zaštiti prirode
- enciklopedija, promotivni materijal o očuvanju okoline

4) CENTAR STOLNIH I MANIPULATIVNIH AKTIVNOSTI

- igra ekocrv (tko će prije stići do cilja)
- igra memorije: zaštita okoliša
- kreativno korištenje ponuđenog materijala

5) KREATIVNI CENTAR

- sredstva su tempere, plastične boce, plastične vreće
- izrada pčelice od plastične boce
- kreativno korištenje ponuđenog materijala

6) ISTRAŽIVAČKO-SPOZNAJNI CENTAR

- prepoznaje cvijeće po mirisu

7) VRTNI CENTAR

- sredstva su lopate, vrtne rukavice, stablo
- sadnja stabla ili cvijeća u dvorištu vrtića
- prepoznavanje vrsta bilja koja ukrašavaju okoliš

VRSTE DJELATNOSTI I AKTIVNOSTI

1. ŽIVOTNO-PRAKTIČNE I RADNE

- upoznavanje novih igara
- usvajanje novih pravila igre
- pospremanje sredstava nakon igre
- usvajanje spoznaja razvrstavanja otpada

2. RAZNOVRSNE IGRE

- ekodomino
- igra ekocrv
- igra memorije: zaštita okoliša

3. ISTRAŽIVAČKO-SPOZNAJNE AKTIVNOSTI

- pogodi po mirisu tko sam
- razvrstavanje vrsta otpada
- razvrstavanje cvijeća
- prepoznavanje cvijeća pomoću mirisa

ZAMIŠLJENI TIJEK AKTIVNOSTI

UVODNI DIO

Aktivnost ću započeti pozdravom upućenim djeci i predstavljanjem. Nakon toga ću početi pričati Proljetnu ekopriču, zatim ćemo razgovarati o priči i postaviti djeci nekoliko pitanja: „Koje cvijeće se spominje u priči?“, „Koje su stvari bile u šumi?“, „Pomoću čega su proljetni cvjetovi očistili šumu?“.

Djeci ću ispričati zagonetku, a oni će pokušati odgonetnuti o kojem se stablu radi.

Ja sam drvo
„šumska princeza“
bijela sam i lijepa
i zovem se...
(BREZA)

GLAVNI DIO

U glavnom dijelu djeci će biti na raspolaganju raznovrsni centri.

U **likovnom centru** moći će izrađivati od kartona tri kante za smeće i obojati će svaku kantu u određenu boju: u crvenu, žutu i zelenu. Kada to naprave, dobit će određeni otpad i moći će razvrstavati u odgovarajuću kantu za smeće.

U **centru početnih matematičkih pojmova** moći će ispunjavati radne listove o zaštiti okoliša.

U **centru početnog čitanja i pisanja** moći će slušati Proljetnu ekopriču i moći će ispunjavati radne listove o zaštiti prirode. Moći će pregledavati enciklopedije.

U **centru stolnih i manipulativnih aktivnosti** moći će igrati igru ekocrv (tko će prije stići do cilja) i igra memorije: zaštita okoliša.

U **kreativnom centru** će od plastičnih boca izrađivati pčele, a krila će izraditi od plastičnih vreća i na kraju će obojati pčele temperama.

Moći će se igrati raznim stolnim igrama koje će im biti pripremljene. Ponudit će im se i „pogodi po mirisu tko sam“. Imenovat će cvijeće i djeca će morati dobro upamtiti miris cvijeća i naziv tog cvijeća. Jedno po jedno dijete imat će povez preko očiju i po mirisu će morati odgonetnuti naziv cvijeća. Cilj igre je što manje netočnih odgovora. Pobjeđuje u igri ono dijete koje ima više točnih odgovora. Nakon aktivnosti u centrima, djeca će u dvorištu saditi stablo.

ZAVRŠNI DIO AKTIVNOSTI

Sjest ćemo na pod i djeca će učiti pjesmu: „Okoliš“.

Pazite na
Okoliš svoj,
Ne bacajte
Smeće njoj.
Čuvajte okoliš
kao svoj dlan
pa će vam biti
vrlo zahvalan.

Uz ponavljanje pojedinih stihova uz pokrete tijelom i uz zvečke kao ritmičku i glazbenu pratnju. Slijedit će razgovor o pjesmi i aktivnostima u likovnim centrima prema vlastitoj kreativnosti i mašti.

7. ZAKLJUČAK

U ovom završnom radu opisuje se na koje sve načine se djecu u predškolskim ustanovama uči vrijednostima te koje bi sve vrijednosti dijete trebalo usvojiti tijekom svog života. Govori se i o načinima kojima odgojitelji poučavaju djecu.

„Ne bi se smjelo zaboraviti: vrtić nipošto nije mjesto za čuvanje djece i pomoć zaposlenoj porodici u tom smislu, nego je prvenstveno namijenjen djeci i njihovom odgoju i obrazovanju u vrijeme kada je moguće i potrebno postaviti solidne osnovne budućoj ličnosti.“ (Došen-Dobud 1977: 53). Puno ljudi ne shvaća pravu ulogu predškolskih ustanova te smatraju, kao što je rečeno u ovom citatu, da je vrtić namijenjen čuvanju djece, što je potpuno krivo razmišljanje jer svrha predškolske ustanove je da dijete od malih nogu počinje usvajati znanja i vještine kako bi se razvilo u što kvalitetniju ličnost.

Na kvalitetu djetetova odgoja i obrazovanja utječu mnogi čimbenici. Već od predškolske dobi djecu treba poučavati o pravima i slobodama. Važno je da se djeca međusobno poštuju, da poštuju svoje roditelje, odgojitelje, učitelje itd. Vrijednosti u odgojno-obrazovnom sustavu govore o moralnom obrazovanju i moralnom razvoju, razvoju karaktera, socijalnom razvoju i učenju vrlina. Svako dijete će tijekom svog obrazovanja razvijati svoje moralne vrijednosti ako ga se na to potiče.

Odgojitelji i roditelji imaju jako odgovoran posao. Da bi odgojitelji napravili kvalitetan posao, potrebna je dobra organizacija. U predškolskim ustanovama izrađuju se godišnji planovi i programi u kojima je jasno navedeno što će se sve raditi tijekom godine. Važan dokument je i predškolski kurikulum. Svaki kurikulum je jedinstvena koncepcija koju svaka predškolska ustanova izrađuje na svoj način. Za provedbu kvalitetnog rada vrlo je važna i suradnja između roditelja i odgojitelja. Odgojitelji svakako u svojim godišnjim planovima moraju osmisliti aktivnosti u kojima će sudjelovati i roditelji.

Niti jedan odgojitelj ne smije zaboraviti na činjenicu da on nije tu da bi samo poučavao djecu, već da su i djeca tu da ponekad i odgojitelj nauči nešto od njih. Odgojitelji moraju konstantno nadopunjavati svoje znanje o vrijednostima i etičkim principima odgoja i obrazovanja djece.

Ovaj rad sadrži i metodički pristup u kojem su prikazane teme kojima se djecu može poučiti raznim vrijednostima. Prikazani su kreativni i zanimljivi načini obrade svakodnevnih tema iz kojih se može naučiti puno o vrijednostima. Svako društvo teži određenim vrijednostima, pa je potrebno djecu od malih nogu pripremati na budućnost.

8. SAŽETAK

U prvom dijelu rada govori se o odgoju i obrazovanju u predškolskoj ustanovi. Budući da obitelj ima vrlo važnu ulogu u odgoju i obrazovanju djeteta, bitno je da odgojitelji i roditelji surađuju. Ozračje u vrtiću određuju međusobni odnosi između djece te djece i odgojitelja. Djetetu je potrebno da se druži sa svojim vršnjacima i sudjeluje u igri. Zadaci predškolske ustanove su da djetetu osiguraju razvoj raznih sposobnosti, zadovoljavanje životnih potreba te razvijanje u stabilnu ličnost.

U drugom dijelu rada govori se o predškolskom kurikulumu. Kurikulum predškole namijenjen je odgojno-obrazovnom radu s djecom koja nisu obuhvaćena u nijednom obliku redovnog programa vrtića, a u godini su prije polaska u školu. Kvaliteta kurikuluma u vrtiću ovisi o kvaliteti prostorno-materijalnog i socijalnog okruženja. U nastavku je napravljena analiza godišnjih programa vrtića. Cilj analize je uočiti razlike u kvaliteti izrade godišnjih planova predškolske ustanove.

U trećem dijelu rada govori se o odgoju i obrazovanju za ljudska prava. Odgoj za ljudska prava u predškolskoj dobi usmjeren je na područje socijalnog i emocionalnog razvoja djeteta. Dijete uči živjeti u zajednici promatrajući druge i uključujući se u interakcije. Vrlo je bitno da djeca već od predškolskog uzrasta uče o svojim pravima i slobodama.

U četvrtom dijelu rada govori se o odgoju i obrazovanju za vrijednosti. Ističe se važnost moralnih vrijednosti utemeljenih na prosudbi dobrog i lošeg, ispravnog i neispravnog, poželjnog i nepoželjnog ponašanja prema drugim ljudima i sebi samome. Djeca moraju i sama razvijati svoje znanje o vrijednostima, a to najčešće čine kroz igru istraživanjem i susretanjem s problemima u svakodnevnom životu.

U petom dijelu rada napravljene su tri metodičke pripreme. Teme metodičkih priprema odnose se na razvoj i učenje o vrijednostima. Metodičke pripreme sadrže niz aktivnosti kojima se na kreativan način djecu uči najbitnijim vrijednostima u životu.

Ključne riječi: odgoj, obrazovanje, vrijednosti, kurikulum, prava djeteta

SUMMARY

The first part of thesis deals with the raising children and education in preschool. Since the family has a very important role in both education and parenting, it is essential that educators and parents work together. The atmosphere in kindergarten defines relations between the children and between children and educators. Child needs to socialize with their peers and participate in the game. The tasks of pre-school institutions are to provide the child development of various skills, to meet their needs, and to develop in a stable personality.

The second part deals with the pre-school curriculum. The curriculum is designed for pre-school educational work with children who are not covered by any form of regular kindergarten program, and they are in the year before starting school. The quality of the curriculum in kindergarten depends on the quality of physical-material and social environments. Second part provides the analysis of the annual program of the early kindergartens. The goal of this analysis is to spot the differences in the quality of annual planning preschool.

The third part deals with the education of human rights. Human rights education in pre-school age is focused on the areas of social and emotional development of the child. The child learns to live in the community by watching others and engaging in interactions. It is very important that children from preschool age learn about their rights and freedoms

The fourth part of this thesis deals with the education of values. The significance of moral values is based on the judgment of good and bad, right and wrong, desirable and undesirable behavior towards other people and himself. Children must develop their knowledge of values by themselves, which is mostly consisted by researching while playing games and they encounters with problems in everyday life.

In the fifth part of this thesis there are three methodical preparations. Topics of them relate to the development and teaching of values. Methodical preparations contains a number of activities that creatively teaches children the most important values in life.

Key words: education, parenting values, curriculum, children's right

9. LITERATURA

Babić, N., Irović S. (2003). *Dijete i djetinjstvo*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Visoka učiteljska škola u Osijeku.

Diković, M. (2009). *Provođenje odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo u osnovnim školama*. u: Kadum, V. (ur.) (2009). *Škola po mjeri*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za obrazovanje učitelja i odgojitelja, 153-168.

Diković, M., Letina, A. (2012). Possibilities and ways of promoting affective education in primary school curriculum. u: Geršak, V., Korošec, H., Majaron, E., Turnšek, N. (ur.), *Conference Proceedings: Promoting the Social Emotional Aspects of Education; A multi-faceted Priority – Spodbujanje socialno-čuvstvenih vidikov vzgoje in izobraževanja; raznotere naloge*. Ljubljana: University of Ljubljana, Faculty of Education, 57-61.

Došen-Dobul, A. (1977). *Odgoj i obrazovanje u dječjem vrtiću*. Zagreb: Pedagoško-književni zbor.

Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete RH 7-8/91:

http://www.academia.edu/5742040/Programsko_usmjerenje_odgoja_i_obrazovanja_pred%C5%A1kolske_djece (pristupljeno 9. 7. 2015)

Maleš, D., Milanović, M., Stričević, I. (2003). *Živjeti i učiti prava*. Zagreb: FFPress.

Mićanović, M., (2013). *Odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava*. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje.

Miljak, A., Vujičić L. (2000). *Vrtić kao dječja kuća*. Poreč: Sibra.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH (2010). *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obavezno i srednjoškolsko obrazovanje*: <https://www.scribd.com/doc/36867230/Nacionalni-okvirni-kurikulum> (pristupljeno 4. 10. 2015.)

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=13571> (pristupljeno 28. 8. 2015.)

Piršl, E., Vican, D. (2004). *Europske demokratske vrijednosti i regionalizam*. *Pedagogijska istraživanja*, 1 (1), 89-102.

Rakić, V., Vukušić, S. (2008). *Odgoj i obrazovanje za vrijednosti*. *Društvena istraživanja*, 19 (4-5), 771-795.

Rudež, A. (1975). *Program odgojno-obrazovnog rada u dječjem vrtiću*. Zagreb: Narodne novine.

- Slunjski, E. (2003). Devet lica jednog odgojitelja. Zagreb: Mali profesor.
- Slunjski, E. (2011). Kurikulum ranog odgoja. Zagreb: Školska knjiga.
- Slunjski, E. (2012). Tragovima dječjih stopa. Zagreb: Profil knjiga d.o.o.
- Spajić-Vrkaš, V., Kukoč, M., Bašić, S. (2001). Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju: Interdisciplinarni rječnik. Zagreb: Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO.
- Spajić-Vrkaš, V., Stričević, I., Maleš, D., Matijević, M. (2004). Poučavati prava i slobode. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Tatković, N., Močinić, S. (2012). Učitelj za društvo znanja. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za odgojne i obrazovne znanosti.
- Vican, D. (2006). Odgoj i obrazovanje u Hrvatskoj u kontekstu europskih vrijednosti. Pedagoška istraživanja, 3 (1), 9-20.